

एवंसम्यग्दर्शननिष्ठानांसद्योमुक्तिरुक्ता कर्मयोगश्चसंगफलत्यागेनईश्वरप्रीत्यर्थमनुष्ठितःसत्त्वशुद्धिज्ञानप्राप्तिद्वारेणमोक्षायभवतीत्यप्युक्तं अथैदानींसम्यग्दर्शनस्यांतरंगसाधनं ध्यानयोगंविस्तरेणवक्ष्यामीति तत्सूत्रभूतांस्त्रीन्श्लोकानुपदिशति स्पर्शानिति अत्रउत्तरार्धेनप्राणायामउक्तः स्पर्शान्कृत्वाबहिर्बाह्यानिप्रत्याहारउक्तः भुवोरंतरेचक्षुःकृत्वेतिधारणाउक्ता विगतेच्छाभयक्रोधइतिसाधनभूताःफलभूताश्चद्विविधायमानियमाश्रिताः यतेंद्रियइतिवितर्काख्यःसंप्रज्ञातः यतमानइतिविचाराख्यः यतबुद्धिरित्यानंदास्मिताख्यौ मोक्षपरायणइत्यसंप्रज्ञातउक्तः शोषेणयोगफलमितिविभागः पाठक्रममननुरुध्यार्थक्रमेणाक्षरार्थःस्पष्टीक्रियते तत्रविगतेच्छोविगतभयोविगतक्रोधइतिसंबंधः योहिइच्छावान्सइष्टसिद्ध्यर्थंहिंसानृतस्तेयस्त्रीपरिग्रहानिच्छेत् अतोविगतेच्छपदेनतद्विपर्ययान्अहिंसासत्यास्तेयब्रह्मचर्यापरिग्रहायमाइतिसूत्रोक्तान्यमानुलक्षयति तथाभयंस्वोच्छेदशंकातयाद्युद्विग्नोऽनशौचसंतोषतपःस्वाध्यायेश्वरप्रणिधानानिनियमाइतिसूत्रोक्तानियमानुस्वीकर्तुमिच्छेदतोविगतभयइत्यनेनतेषांग्रहणं तथाक्रोधाक्रांतोमैत्र्यादीन्भावयितुमशक्तश्चित्तप्रसाधनंकर्तुंनशक्नोति तच्चमैत्रीकरुणामुदितोपेक्षाणांसुखदुःखपुण्यापुण्यविषयाणांभावनातश्चित्तप्रसाधनंइतिसूत्रितं तत्रविगतक्रोधःशांतप्रकृतित्वात्सुखितेषुमैत्री

स्पर्शान्कृत्वाबहिर्बाह्यांश्चक्षुश्चैवांतरेभ्रुवोः॥

परस्येष्टेनमैवेष्टमिदंजातमितिभावयेत् तथादुःखितेषुकुरुणांपुण्यवत्सुमुदितांपापवत्सूपेक्षांचभावयेत् नचैतेनप्रसाधनेनविनाचित्तादर्शस्यनैर्मल्यंभवति एवंसाधनावस्थायांयमनियमचित्तप्रसाधनानांसि तद्ध्यर्थंविगतेच्छाभयक्रोधत्वमीप्सितं एवंफलावस्थायामपितदीप्सितं तथाहि संप्रज्ञातसमाधिफलभूतायामधुमत्यांयोगभूमौस्थितंयोगिनंप्रतिदिव्याःकामाउपतिष्ठंतत्रापि विगतेच्छत्वमिष्टं तथाहि स्थान्युपनिमंत्रणेसंमस्मयाकरणंपुनरनिष्टप्रसंगादितिसूत्रं स्थानिनोदेवाःतैःउपनिमंत्रणेइहास्यतांइमेरम्यावसथाइमारम्यारामाःइमानिजरामरणहराणिरसायनानिइमेवयंकिंकराःस्वपुण्यार्जितमिदंस्थानंत्वयाभुज्यतामितिप्रार्थनायांक्रियमाणायांसंगोलिप्सातत्रनकर्त्तव्या नापितल्लाभेनात्मनोमहाभागत्वंदेवप्रार्थ्यत्वंमत्वागर्वोपिकर्त्तव्यस्तयोःसंगस्मययोर्भ्रंशहेतुत्वादितिसूत्रार्थः तथाभयमपिद्विविधं योगांतरायजंवि तर्कजंच तत्राद्यं व्याधिस्थानसंशयप्रमादालस्याविरतिभ्रंतिदर्शनालब्धभूमिकत्वानवस्थितत्वानिचित्तविक्षेपास्तंतरायाः दुःखदौर्मनस्यांगमेजयत्वश्वासप्रश्वासाविक्षेपसहभुवइतिसूत्राभ्यामुक्तं स्थानं अकर्मण्यता अविरतिरवैराग्यं अंगमेजयत्वंकंपवायुः वितर्काहिंसादयस्तज्जंचभयं आद्यस्यनिवारणंईश्वरप्राणिधानेन तथाचसूत्रितं ततःप्रत्यक्चेतनाधिगमोतरायाभावश्चेति ततईश्वरप्राणिधानात्